

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. gegužės 10 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas — Direktyva 2004/18/EB — Viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarka — Viešasis karštųjų gėrimų automatų tiekimo, įrengimo ir aptarnavimo bei arbatos, kavos ir kitų ingredientų pirkimas — 23 straipsnio 6 ir 8 dalys — Techninės specifikacijos — 26 straipsnis — Sutarčių įvykdymo sąlygos — 53 straipsnio 1 dalis — Sutarties sudarymo kriterijai — Ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas — Ekologiški ir sąžiningos prekybos produktai — Kokybės ženklų naudojimas formuluojant technines specifikacijas ir sutarties sudarymo kriterijus — 39 straipsnio 2 dalis — „Papildomos informacijos“ sąvoka — 2 straipsnis — Sutarčių sudarymo principai — Skaidrumo principas — 44 straipsnio 2 dalis ir 48 straipsnis — Dalyvių tinkamumo įvertinimas ir atranka — Minimalūs techninių ir profesinių pajėgumų reikalavimai — „Pirkimų tvarumo ir socialinės įmonių atsakomybės kriterijų“ laikymasis“

Byloje C-368/10

dėl 2010 m. liepos 22 d. pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama C. Zadra ir F. Wilman, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Nyderlandų Karalystę, atstovaujamą C. Wissels ir M. de Ree,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, G. Arestis ir D. Šváby (pranešėjas),

generalinė advokatė J. Kokott,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. spalio 26 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2011 m. gruodžio 15 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

* Proceso kalba: olandų.

Sprendimą

- 1 Savo ieškiniu Europos Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, jog dėl to, kad vykdydama kavos automatų tiekimo ir aptarnavimo viešąjį pirkimą skelbime kuris buvo publikuotas 2008 m. rugpjūčio 16 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, Šiaurės Olandijos provincija:
 - techninėse specifikacijose nurodė MAX HAVELAAR ir EKO kokybės ženklus arba bent jau panašiais ar identiškais kriterijais grindžiamus kokybės ženklus,
 - siekdama įvertinti ūkio subjektų pajėgumą, taikė kriterijus ir įrodymus, susijusius su pirkimų tvarumu ir socialine įmonių atsakomybe, ir
 - formuluodama kai kuriuos sutarties sudarymo kriterijus nurodė MAX HAVELAAR ir (arba) EKO kokybės ženklus arba bent jau tais pačiais kriterijais grindžiamus kokybės ženklus,

Nyderlandų Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal atitinkamai 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 134, p. 114; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 132), iš dalies pakeistos 2007 m. gruodžio 4 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1422/2007 (OL L 317, p. 34, toliau – Direktyva 2004/18), 23 straipsnio 6 ir 8 dalis, 2 straipsnį, 44 straipsnio 2 dalį, 48 straipsnio 1 ir 2 dalis bei 53 straipsnio 1 dalį.

I – Teisinis pagrindas

- 2 Direktyvoje 2004/18, be kita ko, yra šios konstatuojamosios dalys:
 - „2) Sutartys, sudarytos valstybėse narėse valstybės, regioninės ar vietos valdžios institucijų arba kitų viešosios teisės reguliuojamų subjektų vardu, turi atitikti Sutartyje numatytus principus, ypač laisvo prekių judėjimo, įsisteigimo laisvės ir laisvo paslaugų judėjimo, bei iš jų kylančius principus, pavyzdžiui, lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo ir skaidrumo principus. Tačiau viešosioms sutartims, kurių vertė viršija tam tikrą sumą, šių principų pagrindu patartina nustatyti nacionalinių procedūrų, sudarant tokias sutartis, derinimą Bendrijos mastu, kad būtų užtikrintas šių principų veiksmingumas ir sudarytos sąlygos konkurencijai atliekant viešuosius pirkimus. Šios derinimo nuostatos turėtų būti aiškinamos remiantis tiek minėtomis taisyklėmis ir principais, tiek ir kitomis Sutarties nuostatomis.
- <...>
- 5) Remiantis [EB] Sutarties 6 straipsniu [kurį atitinka SESV 11 straipsnis], aplinkosaugos reikalavimai turi būti nustatyti ir įgyvendinti kartu su Bendrijos politika ir veiklomis, numatytomis [EB] Sutarties 3 straipsnyje [kurį iš esmės atitinka SESV 3–6 ir 8 straipsniai], pirmiausia atsižvelgiant į tvarios plėtros skatinimą. Ši direktyva aiškina, koku būdu perkančiosios organizacijos gali prisidėti prie aplinkos apsaugos ir tvarios plėtros skatinimo, tuo pat metu užtikrinant joms galimybę sudaryti sutartis už joms labiausiai priimtina kainą.
- <...>
- 29) Viešųjų perkančiųjų organizacijų apibrėžtos techninės specifikacijos turėtų atverti viešuosius pirkimus konkurencijai. Taigi turėtų būti sudarytos sąlygos pateikti pasiūlymus, kurie atspindėtų techninių sprendimų įvairovę. Todėl technines specifikacijas turi būti įmanoma apibrėžti pagal funkcinį rezultatyvumą ir reikalavimus, be to, tais atvejais, kai daroma nuoroda į Europos standartą, arba, jei tokio standarto nėra, nuoroda į nacionalinį standartą, pasiūlymus, kurie paremti lygiavertėmis priemonėmis, perkančiosios organizacijos privalo įvertinti. Dalyviams turi

būti sudaryta galimybė visomis jiemis prieinamomis priemonėmis įrodyti lygiavertiškumą. Perkančiosios organizacijos turi galėti pagrįsti kiekvieną išvadą, teigiančią, kad tam tikras atvejis nėra lygiavertis. Perkančiosios organizacijos, kurios tam tikros sutarties atžvilgiu nori apibrėžti techninių specifikacijų aplinkosaugos reikalavimus, gali nustatyti aplinkosaugos charakteristikas, pavyzdžiui, tam tikrą gamybos būdą ir (arba) tam tikrų produktų grupių arba paslaugų poveikį aplinkai. Jos gali, bet neprivalo, naudoti atitinkamas specifikacijas, kurios apibrėžtos ekologiniuose ženkluose, pavyzdžiui, Europos Ekologiniame ženkle, (daugia-)nacionaliniuose ekologiniuose ženkluose arba bet kokiame kitame ekologiniame ženkle, su sąlyga, kad reikalavimai ženklui būtų nustatyti ir patvirtinti remiantis moksline informacija, naudojant procedūrą, kurioje galėtų dalyvauti suinteresuoti asmenys, pavyzdžiui, valdžios institucijos, vartotojai, gamintojai, platintojai ir aplinkosaugos organizacijos, ir kad ženklas būtų prieinamas visoms suinteresuotoms šalims. <...> Techninės specifikacijos turėtų būti aiškiai išdėstytos, kad dalyviai žinotų, ką apima perkančiosios organizacijos nustatyti reikalavimai.

<...>

- 33) Sutarties įvykdymo sąlygos atitinka šią direktyvą, jei jos nėra tiesiogiai arba netiesiogiai diskriminuojančios ir yra nurodytos skelbime apie pirkimą arba pirkimo dokumentuose. Jos ypač gali pasitarnauti profesiniam mokymui vietoje, taip pat skatinant asmenų, kuriuos ypač sunku integruoti, užimtumą, kovojant prieš bedarbystę arba saugant aplinką. Pavyzdžiui, galima būtų paminėti reikalavimus – taikomus vykdant sutartį – įdarbinti ilgą laiką darbo ieškančius asmenis arba įgyvendinti mokymo priemones bedarbiams arba jauniems asmenims, iš esmės laikantis pagrindinių Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijų reikalavimų, darant prielaidą, kad jų nuostatos nėra įgyvendintos nacionalinėje teisėje, bei įdarbinti daugiau asmenų su negalia, nei to reikalauja nacionaliniai [nacionalinės] teisės aktai.

<...>

- 39) Dalyvių tinkamumo įvertinimas <...>, taip pat minėtų dalyvių <...> atranka turi vykti skaidriai. Todėl turėtų būti nustatyti nediskriminavimo [nediskriminaciniai] kriterijai, kuriais perkančiosios organizacijos galėtų remtis pasirinkdamos pretendentes, ir priemones, kurių pagalba ūkio subjektai galėtų įrodyti, kad jie atitinka šiuos kriterijus. Siekiant užtikrinti minėtąją skaidrumą, iš perkančiosios organizacijos, paskelbus konkursą sutarčiai sudaryti, reikalaujama nustatyti atrankos kriterijus, kuriais ji remsis, ir specialią ūkio subjektų kompetenciją, kurios ji gali reikalauti arba ne, prieš jiems leisdama dalyvauti pirkimų procedūroje.

<...>

- 46) Sutartis turėtų būti sudaromos remiantis objektyviais kriterijais, kurie užtikrintų skaidrumo, nediskriminavimo ir lygiateisiškumo principų laikymąsi ir garantuotų, kad pasiūlymai būtų vertinami veiksmingos konkurencijos sąlygomis. Todėl atitinkamai reikėtų leisti taikyti tik du sutarties sudarymo kriterijus: „žemiausios kainos“ ir „ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo“.

Norint užtikrinti, kad, sudarant sutartis, būtų laikomasi lygiateisiškumo principo, reikėtų nustatyti būtiną teismineje praktikoje nusistovėjusią sąlygą – užtikrinti reikiamą skaidrumą, kad kiekvienas dalyvis būtų tinkamai informuotas apie kriterijus ir tvarkas, kurios bus taikomos nustatant ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą. Todėl perkančiųjų organizacijų pareiga yra tinkamu laiku nurodyti sutarties sudarymo kriterijus ir kiekvieno kriterijaus lyginamąjį svorį, kad dalyviai, rengdami pasiūlymus, būtų apie juos informuoti. <...>

Perkančiosios organizacijos, pasirinkdamos sutarčiai sudaryti ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą, įvertina, kurio pasiūlymo kainos ir kokybės santykis yra geriausias. Šiam tikslui jos nustato ekonominius ir kokybės kriterijus, kuriais remiantis kaip visuma, perkančioji organizacija galėtų nustatyti ekonomiškai

naudingiausią pasiūlymą. Šių kriterijų nustatymas priklauso nuo sutarties objekto, kadangi jie turėtų padėti įvertinti kiekvieno pasiūlymo įvykdymo lygį sutarties objekto atžvilgiu, kaip yra apibrėžta techninėse specifikacijose, ir nustatyti kiekvieno pasiūlymo kainos ir kokybės santykį.

Siekiant užtikrinti lygiateisiškumą, kriterijai sutarčiai sudaryti turi suteikti galimybę objektyviai palyginti ir įvertinti pasiūlymus. Jei šios sąlygos įvykdomos, ekonominiai ir kokybės kriterijai sutarčiai sudaryti, pavyzdžiui, atitikimas aplinkos apsaugos reikalavimus, gali padėti perkančiajai organizacijai patenkinti visuomenės poreikius, apibrėžtus sutarties specifikacijose. Tokiomis pačiomis sąlygomis perkančioji organizacija gali taikyti kriterijus socialiniams reikalavimams tenkinti, visų pirma sutarties specifikacijose apibrėžtiems ypač nepalankioje padėtyje esančių žmonių grupių, kurioms priklauso šių darbų, prekių arba paslaugų, kaip sutarties objekto, gavėjai/naudotojai, poreikiams tenkinti.“

3 Remiantis Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 2 dalies c punktu, viešojo prekių pirkimo sutartys – tai viešosios sutartys, kitokios nei viešojo darbų pirkimo sutartys, kaip jos suprantamos pagal šios dalies b punktą, kurių dalykas yra prekių pirkimas, lizingas, nuoma arba pirkimas išsimokėtinai, su galimybe pirkti arba be jos, nes viešoji sutartis, kurios dalykas yra prekių tiekimas ir kurioje montavimo ir diegimo paslaugos tik papildo tiekėjo išpareigojimą tiekti prekes, laikoma viešojo prekių pirkimo sutartimi. Remiantis šios direktyvos 7 straipsniu, direktyva taikoma tokiai sutarčiai, išskyrus atvejus, jeigu ji sudaroma gynybos srityje arba centrinės perkančiosios organizacijos, kurios apskaičiuota vertė be pridėtinės vertės mokesčio yra lygi arba viršija 206 000 EUR ir kai ją sudaro minėtos direktyvos IV priede nenurodyta perkančioji organizacija. Šiame priede Nyderlandų Karalystės provincijos neminimos.

4 Direktyvos 2004/18 2 straipsnyje nustatyta:

„Sutarčių sudarymo principai

Perkančiosios organizacijos ūkio subjektams taiko vienodas sąlygas, jų nediskriminuoja ir veikia skaidriai.“

5 Direktyvos 2004/18 VI priedo 1 punkto b papunktyje sąvoka „techninės specifikacijos“ viešojo prekių pirkimo sutarčių atveju apibrėžiama kaip „konkurso dokumentuose pateikta specifikacija, nurodanti produktui <...> būtinas savybes, pavyzdžiui, kokybės lygius, aplinkosaugos veiksmingumo lygius, visų reikalavimų pritaikymą [pritaikymą bet kokiam naudojimui] <...> ir atitikties įvertinimą, įvykdymą, produkto naudojimą, saugumą ar matmenis, įskaitant produktui taikomus reikalavimus, susijusius su produkto prekiniu pavadinimu, bei reikalavimus, susijusius su terminija, simboliais, tyrimais ir bandymų metodais, pakuote, ženkliniu ir žymėjimu (etiketėmis), instrukcijomis vartotojui, gamybos procesais ir metodais, atitikties įvertinimo procedūromis.“

6 Šios direktyvos 23 straipsnyje nustatyta:

„VI priedo 1 punkte nustatyta, kad techninės specifikacijos nurodomos pirkimo dokumentacijoje [VI priedo 1 punkte apibrėžtos techninės specifikacijos nurodomos pirkimo dokumentuose] <...>

2. Techninės specifikacijos turi sudaryti vienodas sąlygas visiems dalyviams, jos neturi sukurti nepateisinamų kliūčių viešųjų pirkimų atvėrimui konkurencijai.

3. <...> specifikacijos formuluojamos:

<...>

b) arba rezultato apibūdinimo, arba funkciniais reikalavimais; į pastaruosius gali būti įtrauktos aplinkosaugos charakteristikos. Tačiau tokie parametrai privalo būti pakankamai tikslūs, kad konkurso dalyviai galėtų nustatyti sutarties objektą, o perkančiosios organizacijos galėtų sudaryti sutartį;

<...>

6. Kai perkančiosios organizacijos nustato aplinkosaugos charakteristikas, nurodydamos šio straipsnio 3 dalies b punkte minėtus rezultato apibūdinimo ar funkcinius reikalavimus, jos gali naudoti išsamias specifikacijas arba prireikus jų dalis, apibrėžtas Europos ar (daugia-)nacionaliniuose ekologiniuose ženkluose arba bet kokiame kitame ekologiniame ženkle, jei:

- tos specifikacijos yra tinkamos prekių ar paslaugų, kurios yra sutarties dalykas, ypatybėms apibrėžti,
- reikalavimai ženklui yra parengti remiantis moksline informacija,
- ekologiniai ženklai yra patvirtinti pagal tvarką, suteikiančią galimybę dalyvauti visiems suinteresuotiems asmenims, pavyzdžiui, valstybės įstaigoms, vartotojams, gamintojams, platintojams ir aplinkos apsaugos organizacijoms, ir
- jos yra prieinamos visoms suinteresuotoms šalims.

Perkančiosios organizacijos gali nurodyti, kad gaminiai ir paslaugos, pažymėti ekologiniais ženklais, laikomi atitinkančiais technines specifikacijas, nustatytas pirkimo dokumentuose; jos privalo priimti bet kurias kitas tinkamas įrodinėjimo priemones, pavyzdžiui, techninę gamintojo dokumentaciją arba pripažintos įstaigos bandymų protokolą.

<...>

8. Jei to nepateisina sutarties dalykas, techninėse specifikacijose negali būti nurodyti konkretus modelis ar šaltinis, konkretus procesas ar prekės ženklai, patentai, rūšys ar konkreti kilmė ar gamyba, dėl ko tam tikroms įmonėms ar tam tikriems produktams būtų sudarytos palankesnės sąlygos arba jie būtų pašalinami. Toks nurodymas yra leistinas išimties tvarka, kai yra neįmanoma tiksliai ir suprantamai aprašyti sutarties dalyko pagal 3 ir 4 dalis; toks nurodymas pateikiamas pridedant žodį „arba lygiavertis“.

7 Direktyvos 2004/18 26 straipsnis suformuluotas taip:

„Sutarčių įvykdymo sąlygos

Perkančiosios organizacijos gali nustatyti specialias sąlygas, susijusias su sutarties įvykdymu, jei jos atitinka Bendrijos teisę ir yra nurodytos skelbime apie pirkimą arba specifikacijose. Sutarties įvykdymo sąlygos visų pirma gali būti susijusios su socialinėmis ir aplinkos apsaugos reikmėmis.“

8 Šios direktyvos 39 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Jei prašymas yra pateiktas laiku, perkančiosios organizacijos arba kompetentingi departamentai papildomą informaciją, susijusią su specifikacijomis ir bet kokiais patvirtinamaisiais dokumentais, pateikia ne vėliau kaip likus šešioms dienoms iki nustatyto pasiūlymų priėmimo termino pabaigos.“

9 Direktyvos 2004/18 44 straipsnio „Dalyvių tinkamumo įvertinimas, jų atranka ir sutarčių sudarymas“ 1 dalyje numatyta, kad perkančiosios organizacijos, patikrinusios neatmestų dalyvių tinkamumą pagal šios direktyvos 48 straipsnyje nurodytus profesinių ir techninių žinių arba sugebėjimų kriterijus, sudaro sutartis remdamosi iš esmės šios direktyvos 53 straipsnyje pateiktais kriterijais. Remiantis minėtos direktyvos 44 straipsnio 2 dalimi:

„Perkančiosios organizacijos gali nustatyti minimalius pajėgumo reikalavimus kandidatams ir dalyviams 47 ir 48 straipsniuose nustatyta tvarka.

Informacijos, nurodytos 47 ir 48 straipsniuose, apimtis, taip pat ir konkrečiai sutarčiai nustatyti minimalūs pajėgumo reikalavimai turi būti susiję ir proporcingi sutarties dalykui.

<...>“

- 10 Direktyvos 2004/18 48 straipsnio „Techniniai ir (arba) profesiniai pajėgumai“ 1 dalyje nurodyta:
„Ūkio subjektų techniniai ir (arba) profesiniai pajėgumai įvertinami ir patikrinami 2 ir 3 dalyje nustatyta tvarka.“
- 11 Remiantis to paties straipsnio 2 dalimi, ūkio subjektų techniniai pajėgumai gali būti patikrinti vienu arba daugiau šioje nuostatoje nurodytų būdų, atsižvelgiant į darbų, prekių arba paslaugų pobūdį, kiekį ar svarbą bei paskirtį. Viešojo prekių pirkimo klausimu minėtos nuostatos a punkto ii papunktyje, b–d ir j punktuose nurodyti tokie būdai:
- svarbiausių per pastaruosius trejus metus atliktų prekių tiekimo sąrašas,
 - duomenys apie susijusius specialistus arba technines įstaigas, kurios gali tiesiogiai nepriklausyti įmonei, ypač atsakingas už kokybės kontrolę,
 - prekių tiekėjo naudotos techninės įrangos ir priemonių, siekiant užtikrinti kokybę, taip pat įmonės studijų bei mokslo tyrimų priemonių aprašymas,
 - jei tiekiami produktai yra sudėtiniai arba išimtiniais atvejais yra specialios paskirties, patikrinimas, kurį atlieka perkančiosios organizacijos arba jos vardu; šio patikrinimo tikslas – įvertinti gamybinius prekių tiekėjo pajėgumus ir, jei reikia, jam prieinamas mokslo darbų ir mokslo tyrimų atlikimo priemonės ir priemonės kokybei įvertinti, kuriomis jis naudosis, ir
 - kiek tai susiję su tiektiniais produktais, – pavyzdžiai, aprašymai arba nuotraukos, taip pat sertifikatai, kuriuose paliudijama, kad gaminių kokybė tiksliai atitinka nurodytas specifikacijas ar standartus.
- 12 Remiantis minėto 48 straipsnio 6 dalimi, perkančioji organizacija skelbime apie pirkimą arba kvietime dalyvauti konkurse nurodo, kuriuos dokumentus, išvardytus 2 dalyje, ji pageidauja gauti.
- 13 Direktyvos 2004/18 53 straipsnyje nustatyta:
- „Sutarties sudarymo kriterijai
1. <...> kriterijai, kuriais remiantis perkančiosios organizacijos sudaro sutartį, yra šie:
- a) kai sutartis sudaroma, perkančiajai organizacijai išsirenkant ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą, tai – įvairūs kriterijai, susiję su atitinkamos sutarties dalyku, pavyzdžiui, kokybė, kaina, techniniai privalumai, estetiškos ir funkcinės charakteristikos, aplinkosaugos charakteristikos, eksploatacinės sąnaudos, ekonomiškumas, garantinis aptarnavimas ir techninė pagalba, pristatymo data, pristatymo laikotarpis arba užbaigimo laikotarpis; arba

<...>“

II – Faktinės bylos aplinkybės

A – Skelbimas apie pirkimą

- 14 Nyderlandų Šiaurės Olandijos provincijos prašymu 2008 m. rugpjūčio 16 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* buvo publikuotas skelbimas apie kavos automatų tiekimo ir aptarnavimo viešąjį pirkimą nuo 2009 m. sausio 1 d. (toliau – skelbimas apie pirkimą).

15 Šio skelbimo II dalies 1.5 punkte šis pirkimas aprašytas taip:

„Šiaurės Olandijos provincija yra sudariusi sutartį dėl kavos automatų aptarnavimo. Ši sutartis baigia galioti 2009 m. sausio 1 d. Provincija skelbia Europos masto viešojo pirkimo konkursą naujai sutarčiai nuo 2009 m. sausio 1 d. sudaryti. Svarbus aspektas yra tai, kad Šiaurės Olandijos provincija siekia kavos automatuose naudoti daugiau ekologiškų ir sąžiningos prekybos produktų.“

16 Šio skelbimo III dalies 1 punktą buvo skirtas su pirkimu susijusioms sąlygoms. Po informacijos apie laidavimus ir garantijas, finansines ir atsiskaitymo sąlygas bei reikalavimus dėl teisinės rėmimosi subrangovais formos šios dalies 1.4 punkte „Kitos specialiosios sąlygos, kurių reikia laikytis vykdant sutartį“ buvo įrašyta „Jokių“.

17 Skelbimo apie pirkimą IV dalies 2.1 punkte buvo nurodyta, kad sutartis bus sudaryta su ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą pateikusių konkurso dalyviu. Iš tos pačios dalies 3.4 punkto matyti, kad pasiūlymus buvo galima teikti iki 2008 m. rugsėjo 26 d. 12 valandos.

B – Konkursų specifikacijos

18 Skelbime apie pirkimą buvo nuoroda į 2008 m. rugpjūčio 11 d. specifikacijas, pavadintas „Konkursas“ (toliau – konkurso specifikacijos).

19 Konkurso specifikacijų 1.3 skyriaus „Pirkimo aprašymas“ pirmoje pastraipoje buvo pakartotas skelbimo apie pirkimą II dalies 1.5 punkto turinys. Šio skyriaus antros pastraipos pabaiga buvo tokia:

„Pasiūlymai bus vertinami atsižvelgiant tiek į kokybės ir aplinkos apsaugos kriterijus, tiek į kainą.“

20 Konkurso specifikacijų 1.4 skyriuje pirkimo esmė apibendrintai buvo aprašyta taip:

„Šiaurės Olandijos provincija užsako pusiau automatinių (*full-operational*) karštųjų ir šaltųjų gėrimų aparatų tiekimą, įrengimą ir aptarnavimą nuomos pagrindais. Šiaurės Olandijos provincija taip pat užsako automatuose naudojamų ingredientų tiekimą <...> pagal pirkimo dokumentuose aprašytus reikalavimus ir pageidavimus. <...> Svarbūs aspektai yra tvarumas ir funkcionalumas.“

21 Pagal konkurso specifikacijų 1.5 skyrių viešojo pirkimo sutartis turėjo būti sudaryta trejiems metams su galimybe pratęsti dar vieniems metams.

22 Remiantis konkurso specifikacijų 3.4 skyriumi, susijusiu su pasiūlymų pateikimo sąlygomis, teikti alternatyvių pasiūlymų nebuvo leista. Suinteresuotieji asmenys ir dalyviai turėjo išsiaiškinti visas reikšmingas pirkimo sąlygas, visų pirma teikdami perkančiajai organizacijai klausimus, į kuriuos turėjo būti atsakyta informacinio pranešimo forma.

23 Informacinis pranešimas konkurso specifikacijų 3.4 skyriaus 5 dalyje buvo apibrėžtas kaip dokumentas, kuriame pateikiami atsakymai į suinteresuotųjų asmenų pateiktus klausimus ir galimi konkurso specifikacijų ar kitų pirkimo dokumentų, kurie yra sudėtinė konkurso specifikacijų dalis ir turi viršesnę galią kitų jų dalių ir priedų atžvilgiu, pakeitimai. Minėto skyriaus 3 ir 5 dalyse dar buvo nurodyta, kad informacinis pranešimas bus skelbiamas interneto svetainėje, skirtoje Šiaurės Olandijos provincijos viešiesiems pirkimams, ir visi suinteresuotieji asmenys elektroniniu paštu gaus informacinį pranešimą iškart po atsakymų paskelbimo šioje svetainėje.

24 Konkurso specifikacijų 4.4 skyrius buvo pavadintas „Tinkamumo reikalavimai (minimalūs reikalavimai)“. Minėti reikalavimai įžanginėje konkurso specifikacijų dalyje buvo apibrėžti kaip reikalavimai, kuriuos dalyvis turi atitikti tam, kad jo pasiūlymas būtų svarstomas, ir kurie išreikšti arba kaip neleidimo dalyvauti vykdant viešąjį pirkimą pagrindai, arba kaip minimalūs reikalavimai.

25 4.4 skyriaus 1–5 dalys buvo atitinkamai skirtos apyvartos, profesinės rizikos dengimo, dalyvio patirties, kokybės reikalavimų ir klientų pasitenkinimo vertinimo klausimams.

26 Minėto 4.4 skyriaus 4 dalies „Kokybės reikalavimai“ 2 punktą buvo suformuluotas taip:

„Kalbant apie pirkimų tvarumą ir socialinę įmonių atsakomybę, Šiaurės Olandijos provincija reikalauja, kad tiekėjas laikytųsi pirkimų tvarumo ir socialinės įmonių atsakomybės kriterijų. Kaip Jūs atitinkate pirkimų tvarumo ir socialinės įmonių atsakomybės kriterijus? Taip pat reikia nurodyti, kiek tiekėjas prisideda prie kavos rinkos tvarumo gerinimo ir aplinkos, socialiniu bei ekonominiu požiūriais atsakingos kavos gamybos. <...>“

27 Šis reikalavimas buvo pakartotas to paties 4.4 skyriaus paskutinėje – 6 dalyje, kurioje visų pirma „Kokybės normos“ buvo reziumuotos taip:

„11. Pirkimų tvarumas ir [socialinė įmonių atsakomybė: *knock out* kriterijus].“

28 Konkurso specifikacijų 5.2 skyriaus 1 dalyje „Pirmasis minimalus reikalavimas: reikalavimų sąrašas“ buvo pateikta nuoroda į atskirą priedą ir paaiškinta, kad dalyviai turi atitikti jame nurodytus reikalavimus.

29 Konkurso specifikacijų A priede „Reikalavimų sąrašas“, be kita ko, buvo tokie punktai:

„31. Šiaurės Olandijos provincija naudoja kavą ir arbatą, paženklintą MAX HAVELAAR ir EKO kokybės ženklais. <...> [Vertinimas:] reikalavimas.

<...>

35. Ingredientai turi kiek įmanoma atitikti EKO ir (arba) MAX HAVELAAR kokybės ženklus. <...> [Daugiausia] 15 [taškų. Vertinimas:] pageidavimas.“

30 Iš konkurso specifikacijų priedų ir bendros struktūros matyti, kad minėtas 35 punktas susijęs su tam tikrais ingredientais, įeinančiais į gėrimų, išskyrus arbatą ir kavą, ruošimą, kaip antai pienu, cukrumi ir kakava (toliau – ingredientai).

C – Informacinis pranešimas

31 2008 m. rugsėjo 9 d. Šiaurės Olandijos provincija paskelbė konkurso specifikacijų 2.3 skyriuje numatyto informacinio pranešimo 11 ir 12 punktus. Šie punktai buvo susiję su klausimu dėl konkurso specifikacijų A priedo 31 ir 35 punktais ir suformuluoti taip: „Ar galima manyti, kad nurodytiems kokybės ženklams taikomi žodžiai: „arba lygiavertis?“. Perkančioji organizacija atsakė taip:

«00011 <...> 31 [punktas] <...>

<...>

Jeigu jie remiasi panašiais arba tais pačiais kriterijais.

00012 <...> 35 [punktas] <...>

<...>

Ingredientai gali būti paženklinti kokybės ženklu, kuris remiasi tais pačiais kriterijais.“

- 32 Iš 2008 m. gruodžio 24 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbto pranešimo matyti, kad viešojo pirkimo sutartis buvo sudaryta su Nyderlandų bendrove *Maas International*.

D – Kokybės ženklai EKO ir MAX HAVELAAR

- 33 Kaip teigia Komisija, o Nyderlandų Karalystė tam neprieštaruoja, kokybės ženklų EKO ir MAX HAVELAAR ypatybės gali būti aprašytos taip.

1. Kokybės ženklas EKO

- 34 Privatus Nyderlandų kokybės ženklas EKO suteikiamas produktams, kurių mažiausiai 95 % sudaro ekologiški ingredientai. Jį valdo pagal Nyderlandų civilinę teisę įsteigtas fondas, kurio tikslas – skatinti ekologinę žemdirbystę, kaip ji tuo metu buvo reglamentuota 1991 m. birželio 24 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2092/91 dėl ekologinės žemės ūkio produktų gamybos ir nuorodų apie tokią gamybą ant žemės ūkio ir maisto produktų (OL L 198, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 39), iš dalies pakeistu 2004 m. vasario 24 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 392/2004 (OL L 65, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 8 t., p. 189, toliau – Reglamentas Nr. 2092/91), ir kovoti su sukčiavimu. Šis fondas buvo paskirtas kaip kompetentinga institucija, atsakinga už kontrolę, susijusią su minėtu reglamentu nustatyto įsipareigojimų vykdymu.
- 35 EKO yra Vidaus rinkos derinimo tarnyboje (prekių ženkams ir pramoniniam dizainui) (VRDT) įregistruotas prekių ženklas.

2. Kokybės ženklas MAX HAVELAAR

- 36 Kokybės ženklas MAX HAVELAAR taip pat yra privatus kokybės ženklas, kurį pagal skėtinės tarptautinės organizacijos – *Fairtrade Labelling Organisation* (FLO) – nustatytas taisykles valdo pagal Nyderlandų civilinę teisę įsteigtas fondas. Jis naudojamas keliose valstybėse, tarp kurių yra ir Nyderlandai.
- 37 Siekiant skatinti prekybą sąžiningos prekybos produktais, šiuo kokybės ženklu patvirtinama, kad produktai, kuriems jis suteiktas, įsigyti už sąžiningą kainą ir sąžiningomis sąlygomis iš smulkiuosius besivystančių šalių gamintojus vienijančių organizacijų. Šio kokybės ženklo suteikimas grindžiamas laikymusi keturių kriterijų, pagal kuriuos sumokėta kaina turi padengti visas išlaidas, ši kaina turi apimti priemoką prie rinkos kainos, už gamybą turi būti mokama iš anksto ir importuotojas su gamintojais turi palaikyti ilgalaikius prekybinius santykius. FLO užtikrina ir auditą, ir sertifikavimą.
- 38 MAX HAVELAAR taip pat yra VRDT įregistruotas prekių ženklas.

III – Ikitėisminė procedūra ir procesas Teisingumo Teisme

- 39 2009 m. gegužės 14 d. Komisija Nyderlandų Karalystei išsiuntė oficialų pranešimą. Šiame pranešime teigiama, kad Šiaurės Olandijos provincijos vykdant nagrinėjamą viešąjį pirkimą patvirtintomis konkurso specifikacijomis pažeidžiama Direktyva 2004/18, nes reikalaujama MAX HAVELAAR ir EKO arba panašiais ar identiškais kriterijais grindžiamų kokybės ženklų tiekintai arbatai ir kavai, šie kokybės ženklai laikomi sutarties dėl ingredientų sudarymo kriterijumi, o dalyvių techniniai ir profesiniai pajėgumai vertinami remiantis tinkamumo kriterijais, kurie nepriklauso šiuo atžvilgiu šia direktyva numatyti uždariai sistamai.
- 40 2009 m. rugpjūčio 17 d. laiške Nyderlandų Karalystė pripažino, kad nagrinėjamas viešasis pirkimas turėjo trūkumų minėtos direktyvos atžvilgiu, tačiau dėl jų tam tikri ūkio subjektai, kurie galbūt buvo suinteresuoti šiuo konkursu, neatsidūrė blogesnėje padėtyje, ir užginčijo kelis Komisijos pateiktus kaltinimus.

- 41 2009 m. lapkričio 3 d. Komisija šiai valstybei narei pateikė pagrįstą nuomonę, kurioje pakartojo anksčiau pateiktus kaltinimus, ir paragino per du mėnesius nuo jos gavimo imtis visų būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta.
- 42 2009 m. gruodžio 31 d. laiške minėta valstybė narė ginčijo Komisijos pozicijos pagrįstumą.
- 43 Todėl Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.
- 44 2011 m. vasario 11 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi Danijos Karalystei buvo leista įstoti į bylą Nyderlandų Karalystės reikalavimams palaikyti. 2011 m. lapkričio 14 d. Teisingumo Teismo trečiosios kolegijos pirmininko nutartimi buvo užfiksuotas šio prašymo įstoti į bylą atsiėmimas.

IV – Dėl ieškinio

- 45 Grįsdama ieškinį Komisija pateikia tris ieškinio pagrindus.
- 46 Pirmasis ir trečiasis ieškinio pagrindai susiję su kokybės ženklų EKO ir MAX HAVELAAR naudojimu, pirma, nagrinėjamo pirkimo techninėse specifikacijose, susijusiose su tiekina kava ir arbata, ir, antra, sutarties sudarymo kriterijuose, susijusiose su tiekimomis sudėtinėmis dalimis. Pirmąjį ieškinio pagrindą sudaro dvi dalys, grindžiamos, pirma, Direktyvos 2004/18 23 straipsnio 6 dalies pažeidimu, kiek tai susiję su kokybės ženklo EKO naudojimu, ir, antra, to paties straipsnio 8 dalies pažeidimu, kiek tai susiję su kokybės ženklo MAX HAVELAAR naudojimu. Trečiasis ieškinio pagrindas susijęs su minėtos direktyvos 53 straipsnio 1 dalies pažeidimu ir grindžiamas dviem kaltinimais, nes Komisija tvirtina, kad pastarąja nuostata draudžiama naudoti kokybės ženklus ir kad minėti kokybės ženklai nesuję su nagrinėjamo viešojo pirkimo objektu.
- 47 Antrasis ieškinio pagrindas skirtas reikalavimui, kad dalyviai laikytųsi „pirkimų tvarumo ir socialinės įmonių atsakomybės kriterijų“. Jis padalintas į tris dalis, grindžiamas atitinkamai Direktyvos 2004/18 44 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos ir 48 straipsnio pažeidimu tiek, kiek šis reikalavimas neatitinka kurio nors iš tų reikalavimų, leidžiamų šiomis nuostatomis, šios direktyvos 44 straipsnio 2 dalies antros pastraipos pažeidimu tiek, kiek šis reikalavimas nesuję su pirkimo objektu, ir tos pačios direktyvos 2 straipsnyje numatyto skaidrumo išpareigojimo pažeidimu tiek, kiek terminai „pirkimų tvarumas“ ir „socialinė įmonių atsakomybė“ nėra pakankamai aiškūs.

A – Pirminės pastabos

1. Dėl Direktyvos 2004/18 taikytinumo

- 48 Pažymėtina, kad, viena vertus, nagrinėjamas pirkimas, kurį sudaro gėrimų automatų suteikimas naudotis nuomos pagrindais ir aptarnavimas, taip pat jiems funkcionuoti reikalingų produktų tiekimas, yra viešasis prekių pirkimas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 2 dalies c punktą.
- 49 Kita vertus, Komisijos pateikto šio pirkimo preliminarios vertės – 760 000 EUR – vertinimo Nyderlandų Karalystė neginčija. Todėl reikia konstatuoti, kad ši direktyva taikoma minėtam pirkimui, atsižvelgiant į šios direktyvos 7 straipsnyje nustatytas ribas.

2. Dėl pirmajame ir trečiajame ieškinio pagrinduose nurodyto reikalavimo ir pageidavimo apimties

- 50 Šalys nesutaria dėl konkurso specifikacijų A priedo atitinkamai 31 ir 35 punktuose nurodyto reikalavimo ir pageidavimo apimties. Komisija dėl šių punktų tvirtina, jog šis reikalavimas ir šis pageidavimas susiję su tuo, kad atitinkami produktai turi turėti kokybės ženklus EKO ir MAX

HAVELAAR arba bent jau panašiais ar identiškais kriterijais grindžiamus kokybės ženklus, jeigu atsižvelgiama į informacinio pranešimo 11 ir 12 punktus. Nyderlandų Karalystės teigimu, iš skelbimo apie pirkimą II dalies 1.5 punkto ir konkurso specifikacijų 1.3 skyriaus matyti priešingai – kad perkančioji organizacija reikalavo arba pageidavo, jog būtų tiekiami ekologiški ir sąžiningos prekybos produktai, o minėtų kokybės ženklų arba ekvivalentiškų kokybės ženklų paminėjimu tik paaiškinami kriterijai, kurių reikia laikytis.

- 51 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad konkurso specifikacijos negali būti aiškinamos taip, kaip jas aiškina Nyderlandų Karalystė.
- 52 Primintina, kad konkurso specifikacijų apimtis turi būti nustatoma iš potencialių viešojo pirkimo dalyvių pozicijų, nes Direktyvoje 2004/18 numatytų viešojo pirkimo sutarčių sudarymo procedūrų tikslas yra būtent užtikrinti šiems Europos Sąjungoje įsteigtiems dalyviams galimybę dalyvauti juos dominančiuose viešuosiuose pirkimuose (šiuo klausimu žr. 2007 m. sausio 18 d. Sprendimo *Aurooux ir kt.*, C-220/05, Rink. p. I-385, 53 punktą). Nagrinėjamu atveju potencialūs konkurso dalyviai negalėjo suprasti konkurso specifikacijų kitaip nei jomis nurodomo minėtų kokybės ženklų turėjimo – tai išreikšta kaip reikalavimas arba kaip pageidavimas.
- 53 Šis reikalavimas ir pageidavimas buvo nurodyti konkurso specifikacijų priede su „reikalavimų sąrašu“, kuriuos, remiantis šių specifikacijų 5.2 skyriaus 1 dalimi, konkurso dalyviai turėjo atitikti taip, kaip tai buvo suformuluota. Šio sąrašo 31 ir 35 punktuose daroma aiški ir besąlyginė nuoroda į EKO ir MAX HAVELAAR kokybės ženklus, atmetant bet kokią alternatyvą, kurios pateikimas, be to, buvo uždraustas 3.4 skyriuje. Esant šioms sąlygoms negali būti teigiama, kad netikslus teiginys, jog „Šiaurės Olandijos provincija ypač siekia kavos automatuose naudoti daugiau ekologiškų ir sąžiningos prekybos produktų“, esantis skelbimo apie pirkimą II dalies 1.5 punkte ir konkurso specifikacijų 1.3 skyriuje, t. y. kitose viešojo pirkimo dokumentų dalyse nei tos, kurios skirtos perkančiosios organizacijos reikalavimams arba pageidavimams, galėjo reikšti, kad nagrinėjamu reikalavimu ir pageidavimu bendrai nurodoma tai, jog atitinkami produktai yra ekologiški ir sąžiningos prekybos produktai.
- 54 Antra, į vėliau informacinio pranešimo 11 ir 12 punktuose pateiktus paaiškinimus, kad šiame reikalavime ir pageidavime pateikta nuoroda į kokybės ženklus EKO ir MAX HAVELAAR reiškia ir lygiaverčius kokybės ženklus, t. y. grindžiamus tais pačiais arba panašiais suteikimo kriterijais, pagal Direktyvos 2004/18 39 straipsnio 2 dalį negali būti atsižvelgiama.
- 55 Nors, kaip pažymėjo generalinė advokatė savo išvados 71 punkte, šioje nuostatoje nurodyta papildoma informacija apie konkurso specifikacijas ir papildomus dokumentus galima paaiškinti kai kuriuos dalykus ar suteikti tam tikrą informaciją, ja negalima pakeisti, nors tai ir būtų ištaisymai, pagrindinių pirkimo sąlygų, tarp kurių yra techninės specifikacijos ir sutarčių sudarymo kriterijai, apimties; šios sąlygos buvo suformuluotos konkurso specifikacijose, kuriomis suinteresuotieji ūkio subjektai pagrįstai rėmėsi priimdami sprendimą pateikti pasiūlymą arba, priešingai, atsisakyti dalyvauti atitinkamoje pirkimo procedūroje. Tai matyti iš paties žodžių junginio „papildoma informacija“ vartojimo minėto 39 straipsnio 2 dalyje ir trumpo, būtent šešių dienų, termino, galinčio skirti tokios informacijos pateikimą nuo pasiūlymų priėmimo termino pabaigos, kaip numatyta šioje nuostatoje.
- 56 Tiek vienodo požiūrio principas, tiek iš jo kylantis skaidrumo įsipareigojimas reikalauja, kad viešojo pirkimo objektas ir viešojo pirkimo sutarties sudarymo kriterijai būtų aiškiai apibrėžti nuo viešojo pirkimo procedūros pradžios (šiuo klausimu žr. 2009 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-299/08, Rink. p. I-11587, 41 ir 43 punktus).
- 57 Todėl konstatuotina, kad pirkimo dokumentais, kuriais apibrėžiamas pirkimo objektas ir nustatomi sutarties sudarymo kriterijai, pirma, buvo reikalaujama, kad tiekintina kava ir arbata turėtų kokybės ženklus EKO ir MAX HAVELAAR, antra, pirkimo dokumentuose buvo pateiktas pageidavimas, kad tiektini ingredientai turėtų tuos pačius kokybės ženklus.

B – *Dėl ieškinio pirmojo pagrindo, grindžiamo Direktyvos 2004/18 23 straipsnio 6 ir 8 dalių pažeidimu, kiek tai susiję su tiktinos kavos ir arbatos techninėmis specifikacijomis*

58 Pirmasis Komisijos nurodytas ieškinio pagrindas susijęs su konkurso specifikacijų A priedo 31 punkte nurodytu reikalavimu, pagal kurį „Šiaurės Olandijos provincija naudoja kavą ir arbatą, paženklinatą MAX HAVELAAR ir EKO kokybės ženklais“.

1. Dėl ieškinio pirmojo pagrindo pirmos dalies, grindžiamos Direktyvos 2004/18 23 straipsnio 6 dalies pažeidimu, kiek tai susiję su kokybės ženklo EKO naudojimu tiktinos kavos ir arbatos techninėse specifikacijose

a) Šalių argumentai

59 Ieškinio pirmojo pagrindo pirma dalimi Komisija iš esmės teigia, kad reikalavimas, jog tiekama kava ir arbata turi turėti EKO arba kitą lygiavertį kokybės ženklą, t. y. patvirtintą, kad jos ekologiškos, yra atitinkamų produktų reikalaujamų charakteristikų aprašymas, taigi techninė specifikacija, kuriai taikomas Direktyvos 2004/18 23 straipsnis. Tačiau šio straipsnio 6 dalimi, kuri tam tikromis sąlygomis leidžia remtis ekologiniais kokybės ženklais, kaip antai kokybės ženklu EKO, formuluojant aplinkosaugos charakteristikas, neleidžiama reikalauti konkretaus ekologinio kokybės ženklo.

60 Kaip teigia Nyderlandų Karalystė, kokybės ženklas EKO dėl savo žinomumo atitinkamame sektoriuje veikiantiems ūkio subjektams vienareikšmiškai nurodo ekologiškus produktus, kaip jie tuo metu, kai buvo patvirtinti pirkimo dokumentai, buvo suprantami pagal Reglamentą Nr. 2092/91. Bet kuriuo atveju įprastai rūpestingas suinteresuotas ūkio subjektas internete nesunkiai būtų radęs su šiuo kokybės ženklu susijusių kriterijų aprašymą arba būtų galėjęs to pasiteirauti perkančiosios organizacijos. Todėl nerealu manyti, kad kokybės ženklo EKO paminėjimas buvo susijęs su rizika, jog dėl to, kad potencialus dalyvis, nesupratęs tokio paminėjimo, galėjo prarasti interesą dalyvauti vykdant nagrinėjamą pirkimą arba gerokai užtrukti, bus pažeistas vienodo požiūrio principas.

b) Teisingumo Teismo vertinimas

61 Pirmiausia pažymėtina, kad, pirma, pagal Direktyvos 2004/18 23 straipsnio 3 dalies b punktą techninės specifikacijos gali būti formuluojamos rezultato apibūdinimo arba funkciniais reikalavimais; į pastaruosius gali būti įtrauktos aplinkosaugos charakteristikos. Remiantis šios direktyvos 29 konstatuojamąja dalimi, tokia aplinkosaugos charakteristika gali būti tam tikras gamybos būdas. Todėl, kaip šalys sutaria, kadangi kokybės ženklas EKO pagrįstas aplinkosaugos charakteristikomis ir atitinka Direktyvos 2004/18 23 straipsnio 6 dalyje išvardytas sąlygas, jis yra „ekologinis ženklas“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Antra, paskelbusi reikalavimą dėl tiktinos arbatos ir kavos charakteristikos, susijusios su šiuo kokybės ženklu, Šiaurės Olandijos provincija šiuo atžvilgiu nustatė techninę specifikaciją. Todėl šią ieškinio pirmojo pagrindo dalį reikia nagrinėti atsižvelgiant būtent į pastarąją nuostatą.

62 Primintina, kad pagal Direktyvos 2004/18 2 straipsnį, kuriame nustatomi viešojo pirkimo sutarčių sudarymo principai, perkančiosios organizacijos ūkio subjektams taiko vienodas sąlygas, jų nediskriminuoja ir veikia skaidriai. Šie principai turi ypač didelę reikšmę techninėms specifikacijoms, atsižvelgiant į diskriminavimo grėsmę, susijusią arba su jų pasirinkimu, arba su formulavimo būdu. Būtent dėl to Direktyvos 2004/18 23 straipsnio 2 dalyje ir 3 dalies b punkte bei 29 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, kad techninės specifikacijos turi sudaryti vienodas sąlygas visiems dalyviams, jos neturi sukurti nepateisinamų kliūčių atveriant viešuosius pirkimus konkurencijai, jos privalo būti pakankamai tikslios, kad konkurso dalyviai galėtų nustatyti sutarties objektą, o perkančiosios

organizacijos galėtų sudaryti sutartį, be to, jos turi būti aiškiai išdėstytos, kad dalyviai žinotų, ką apima perkančiosios organizacijos nustatyti reikalavimai. Todėl Direktyvos 2004/18 23 straipsnio 6 dalį reikia aiškinti atsižvelgiant būtent į šias nuostatas.

- 63 Iš šios nuostatos pirmos pastraipos teksto matyti, kad, kalbant apie su aplinkosaugos charakteristikomis susijusius reikalavimus, šiuo tekstu perkančiosioms organizacijoms suteikiama teisė naudoti detalias ekologinio ženklo specifikacijas, bet ne patį ekologinį ženklą. Į Direktyvos 2004/18 23 straipsnio 3 dalies b punktą įtrauktu ir šios direktyvos 29 konstatuojamojoje dalyje paašškintu tikslumo reikalavimu, į kurį daroma nuoroda šio straipsnio 6 dalyje, draudžiama šią nuostatą aiškinti plačiai.
- 64 Žinoma, siekiant supaprastinti patikrinimą, ar laikomasi tokio reikalavimo, šio 23 straipsnio 6 dalies antroje pastraipoje, be to, perkančiosioms organizacijoms leidžiama nurodyti, kad ekologiniu ženklu, kurio specifikacijas jos panaudojo, pažymėti produktai laikomi atitinkančiais atitinkamas specifikacijas. Tačiau šia antra pastraipa 23 straipsnio 6 dalies pirmos pastraipos apimtis neišplečiama, nes joje remtis pačiu ekologiniu ženklu leidžiama tik papildomai, kaip įrodymu, kad tenkinamos „techninės specifikacijos, nustatytos pirkimo dokumentuose“.
- 65 Iš tiesų, remiantis ta pačia Direktyvos 2004/18 23 straipsnio 6 dalies antra pastraipa, perkančiosios organizacijos privalo priimti bet kurias kitas tinkamas įrodinėjimo priemones, pavyzdžiui, techninę gamintojo dokumentaciją arba pripažintos įstaigos bandymų protokolą.
- 66 Be to, reikia priminti, kad nors, kaip teigia Nyderlandų Karalystė, perkančioji organizacija ir turi teisę tikėtis, jog suinteresuotieji ūkio subjektai bus pakankamai informuoti ir įprastai rūpestingi, tokio teisėto lūkesčio sąlyga yra tai, kad pati perkančioji organizacija turi būti aiškiai suformulavusi savo reikalavimus (šiuo klausimu žr. 2010 m. balandžio 22 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-423/07, Rink. p. I-3429, 58 punktą). *A fortiori* šiuo lūkesčiu negali būti remiamasi siekiant atleisti perkančiąsias organizacijas nuo įpareigojimų, kurie joms nustatomi Direktyva 2004/18.
- 67 Beje, visiškai nebūdamas perteklinis formalumas, perkančiajai organizacijai nustatytas įpareigojimas aiškiai nurodyti detalias aplinkosaugos charakteristikas, kurias ji ketina taikyti, netgi tuomet, kai ji remiasi ekologiniu ženklu apibrėžtomis charakteristikomis, yra būtinas siekiant sudaryti potencialiems dalyviams galimybę remtis vienu oficialiu dokumentu, patvirtintu pačios perkančiosios organizacijos, taigi neverčiant jų neapibrėžtai ieškoti informacijos ir su koku nors ekologiniu ženklu susijusių kriterijų galimų variacijų laike.
- 68 Be to, pažymėtina, kad Nyderlandų Karalystės pareikštas prieštaravimas, jog kadangi kokybės ženklu EKO informuojama apie ekologinį šiuo ženklu pažymėtų produktų gavimo būdą, norint paminėti detalias charakteristikas, būtų reikėję išvardyti visus Reglamento Nr. 2092/91 reikalavimus, o tai būtų buvę daug neaiškiau nei nuoroda į šį ženklą, yra nereikšmingas. Iš tiesų Direktyva 2004/18 iš esmės nedraudžiama skelbime apie pirkimą arba konkurso specifikacijose tam tikrų techninių specifikacijų klausimu daryti nuorodą į įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas, kai tokia nuoroda praktiškai neišvengiama, jeigu prie šios nuorodos pateikiama visa papildoma informacija, kurios galbūt reikalaujama šioje direktyvoje (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją* 64 ir 65 punktus). Kadangi Sąjungoje prekiaujant ekologiškais žemės ūkio produktais, pateikiamais kaip ekologiški produktai, turi būti laikomasi Sąjungos teisės aktų šioje srityje, perkančioji organizacija, atsižvelgdama į „techninės specifikacijos“ sąvoką, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/18 VI priedo 1 punkto b papunktį, ir į šios direktyvos 23 straipsnio 3 dalį, tam tikrais atvejais konkurso specifikacijose gali nurodyti, kad tiektinas produktas turi atitikti Reglamentą Nr. 2092/91 arba bet kurią vėlesnę, pastarąjį reglamentą pakeičiantį reglamentą.
- 69 Dėl vėliau informacinio pranešimo 11 punkte pateikto patikslinimo, pagal kurį nuoroda į kokybės ženklą EKO apima ir nuorodą į lygiavertį kokybės ženklą, be to, kas jau buvo pasakyta šio sprendimo 54–56 punktuose, pažymėtina, kad toks patikslinimas bet kuriuo atveju negali užpildyti detalių techninių specifikacijų, atitinkančių konkretų kokybės ženklą, identifikavimo spragos.

70 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad konkurso specifikacijose reikalaujama, jog tam tikri tiekiami produktai turėtų atitinkamą ekologinį ženklą, o ne naudodama šio ekologinio ženklo apibrėžtas detalias specifikacijas, Šiaurės Olandijos provincija nustatė techninę specifikaciją, kuri yra nesuderinama su Direktyvos 2004/18 23 straipsnio 6 dalimi. Todėl ieškinio pirmojo pagrindo pirma dalis yra pagrįsta.

2. Dėl ieškinio pirmojo pagrindo antros dalies, grindžiamos Direktyvos 2004/18 23 straipsnio 8 dalies pažeidimu, kiek tai susiję su kokybės ženklo MAX HAVELAAR naudojimu tiekintos kavos ir arbatos techninėse specifikacijose

a) Šalių argumentai

71 Ieškinio pirmojo pagrindo antra dalimi Komisija iš esmės teigia, kad reikalavimas, jog tiekama kava ir arbata turi turėti MAX HAVELAAR arba kitą lygiavertį kokybės ženklą, t. y. patvirtinantį, kad jos – sąžiningos prekybos produktai, yra atitinkamų produktų reikalaujamų charakteristikų aprašymas, taigi techninė specifikacija, kuriai taikomas Direktyvos 2004/18 23 straipsnis. Taigi toks reikalavimas prieštarauja šio straipsnio 8 daliai, kuria iš esmės draudžiama, kad techninėse specifikacijose būtų „nurodyti konkretus <...> šaltinis, konkretus procesas ar prekės ženklai, <...> konkreti kilmė ar gamyba, dėl ko tam tikroms įmonėms ar tam tikriems produktams būtų sudarytos palankesnės sąlygos arba jie būtų pašalinami“, nes minėtas kokybės ženklas, atitinkantis įregistruotą prekių ženklą, patenka į kiekvieną iš šių kategorijų.

72 Nyderlandų Karalystė iš esmės ginčija tai, kad kriterijai, kuriais grindžiamas kokybės ženklo MAX HAVELAAR suteikimas, gali būti reikalavimai, susiję su procesu arba gamybos metodu, ir tvirtina, kad kalbama apie tiekintų produktų įsigijimo vykdant ginčijamą pirkimą socialines sąlygas, kurias apima sutarčių įvykdymo sąlygų sąvoka, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/18 26 straipsnį. Be to, preziumuodama, kad su šiuo kokybės ženklu susijęs reikalavimas buvo techninė specifikacija, Nyderlandų Karalystė ginčija tai, kad šios direktyvos 23 straipsnio 8 dalis buvo taikytina.

b) Teisingumo Teismo vertinimas

73 Kaip nurodyta šio sprendimo 37 punkte, kokybės ženklu MAX HAVELAAR žymimi sąžiningos prekybos produktai, įsigyti už palankią kainą, palyginti su rinkos kaina, ir palankiomis, palyginti su egzistuojančiomis rinkoje, sąlygomis iš smulkiuosius besivystančių šalių gamintojus vienijančių organizacijų. Iš bylos medžiagos matyti, kad šis kokybės ženklas grindžiamas keturiais kriterijais, būtent, kad sumokėta kaina turi padengti visas išlaidas ir apimti priemonę prie rinkos kainos, kad už gamybą turi būti mokama iš anksto ir importuotojas su gamintojais turi palaikyti ilgalaikius prekybinius santykius.

74 Konstatuotina, kad tokie kriterijai neatitinka Direktyvos 2004/18 VI priedo 1 punkto b papunktyje pateikto techninės specifikacijos sąvokos apibrėžimo, nes šis apibrėžimas susijęs tik su pačių produktų, jų gamybos, pakuotės ar jų naudojimo charakteristikomis, o ne su sąlygomis, kuriomis tiekėjas juos įsigijo iš gamintojo.

75 Tačiau šių kriterijų laikymąsi apima „sutarčių įvykdymo sąlygų“ sąvoka, kaip ji suprantama pagal šios direktyvos 26 straipsnį.

76 Iš tiesų pagal šį straipsnį sutarties įvykdymo sąlygos visų pirma gali būti susijusios su socialinės tvarkos pagrindais. Taigi reikalavimas, kad tiekama arbata ir kava būtų gaunama iš besivystančių šalių smulkiųjų gamintojų, su kuriais palaikomi jiems palankūs prekybiniai santykiai, yra susijęs su tokiais pagrindais. Todėl tokios sąlygos teisėtumas turi būti patikrintas atsižvelgiant į minėtą 26 straipsnį.

77 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad ikiteisminėje procedūroje, kaip, beje, ir ieškinyje, Komisija kritikavo atitinkamą konkurso specifikacijų sąlygą remdamasi tik Direktyvos 2004/18 23 straipsnio 8 dalimi ir tik dublike tvirtino, jog šiuo atžvilgiu pateikti argumentai *mutatis mutandis* taikomi įvykdymo sąlygai, kuri reglamentuojama šios direktyvos 26 straipsniu.

- 78 Kadangi SESV 258 straipsnio pagrindu pareikšto ieškinio dalyką apibrėžia šioje nuostatoje numatyta ikiteisminė procedūra, šis ieškinys turi būti grindžiamas tais pačiais motyvais ir pagrindais, kurie nurodyti pagrįstoje nuomonėje, dėl to kaltinimas, kuris nebuvo suformuluotas pagrįstoje nuomonėje, yra nepriimtinas Teisingumo Teismo proceso metu (šiuo klausimu žr., be kita ko, 2006 m. vasario 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Jungtinę Karalystę*, C-305/03, Rink. p. I-1213, 22 punktą ir nurodytą teismo praktiką).
- 79 Todėl ieškinio pirmojo pagrindo antra dalis turi būti atmesta kaip nepriimtina.

C – Dėl ieškinio trečiojo pagrindo, grindžiamo Direktyvos 2004/18 53 straipsnio 1 dalies pažeidimu, kiek tai susiję su sutarties sudarymo kriterijais dėl tiectinų ingredientų

- 80 Trečiasis ieškinio pagrindas susijęs su pirmuoju, nes Komisija jame taip pat nurodo rėmimąsi pirkimo dokumentuose kokybės ženklais EKO ir MAX HAVELAAR, tačiau kaip sutarties sudarymo kriterijumi, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/18 53 straipsnį.
- 81 Pirmiausia primintina, kad, kaip buvo nuspręsta šio sprendimo 51–57 punktuose, pirkimo dokumentuose, kuriais nustatomi sutarties sudarymo kriterijai, Šiaurės Olandijos provincija suformulavo sutarties sudarymo kriterijų, pagal kurį tiectini ingredientai turi turėti EKO ir (arba) MAX HAVELAAR kokybės ženklus.

1. Šalių argumentai

- 82 Komisija iš esmės teigia, kad toks sutarties sudarymo kriterijus dvigubai pažeidžia Direktyvos 2004/18 53 straipsnį. Pirma, jis nesujęs su pirkimo objektu, nes kriterijai, kuriais grindžiami kokybės ženklai EKO ir MAX HAVELAAR, susiję ne su pačiais tiectiniais produktais, o su bendra dalyvių politika, visų pirma kokybės ženklo MAX HAVELAAR atveju. Antra, šis sutarties sudarymo kriterijus yra nesuderinamas su vienodų dalyvavimo pirkime sąlygų, nediskriminavimo ir skaidrumo reikalavimais, dėl to mažiau palankios sąlygos buvo sudarytos potencialiems dalyviams iš kitų valstybių nei Nyderlandai arba tiems, kurių produktai neturi kokybės ženklų EKO ir (arba) MAX HAVELAAR.
- 83 Nyderlandų Karalystės teigimu, nagrinėjamas sutarties sudarymo kriterijus yra skaidrus, objektyvus ir nediskriminacinis. Iš tiesų atitinkamame sektoriuje veikiantiems ūkio subjektams šie kokybės ženklai yra gerai žinomi, jie grindžiami kriterijais, kurie nustatyti arba Sąjungos teisės aktais ekologiškų žemės ūkio produktų gamybos srityje (kalbant apie kokybės ženklą EKO), arba institucijos, suteikiančios kokybės ženklą, ir kuriuos gali atitikti bet kuris suinteresuotas ūkio subjektas (kalbant apie kokybės ženklą MAX HAVELAAR), ir įprastai rūpestingas potencialus dalyvis bet kuriuo atveju gali lengvai gauti informacijos apie šiuos kriterijus. Be to, kalbant apie sutarties sudarymo kriterijus, Direktyva 2004/18 nenustatomi tie patys reikalavimai, kiek tai susiję su šios direktyvos 23 straipsnyje numatytais techninėmis specifikacijomis, ir tai yra logiška, nes nereikalaujama, kad visi dalyviai turėtų galėti atitikti kurį nors sutarties sudarymo kriterijų. Galiausiai aptariamas sutarties sudarymo kriterijus turi ryšį su pirkimo objektu – visų pirma su ekologiškų ir sąžiningos prekybos produktų tiekimu, ir tai, kad jis buvo įvykdytas, parodė kokybinį pasiūlymų aspektą, leidžiantį įvertinti jų kainas ir kokybės santykį.

2. Teisingumo Teismo vertinimas

- 84 Pirmiausia pažymėtina, kad, remiantis Direktyvos 2004/18 53 straipsnio 1 dalies a punktu, kai, kaip yra nagrinėjama atveju, perkančioji organizacija nusprendžia sudaryti sutartį su, jos manymu, ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą pateikusių dalyviu, ši organizacija turi remtis įvairiais kriterijais, kuriuos privalo nustatyti atsižvelgdama į šios direktyvos reikalavimus, nes minėtoje nuostatoje, kaip matyti iš žodžio „pavyzdžiui“ vartojimo, pateikiamas neišsamus galimų kriterijų sąrašas.

- 85 Direktyvos 2004/18 53 straipsnis paaiškinamas šios direktyvos 46 konstatuojamąja dalimi, kurios trečioje ir ketvirtoje pastraipose nurodyta, kad sutarties sudarymo kriterijai iš esmės gali būti ne tik ekonominiai, bet ir kokybiniai. Dėl to tarp šio straipsnio 1 dalies a punkte paminėtų pavyzdžių, be kita ko, yra aplinkosaugos charakteristikos. Kaip pažymėjo generalinė advokatė savo išvados 103 punkte, minėtos konstatuojamosios dalies ketvirtoje pastraipoje, be to, skelbiama, kad „perkančioji organizacija gali taikyti kriterijus socialiniams reikalavimams tenkinti, visų pirma sutarties specifikacijose apibrėžtiems ypač nepalankioje padėtyje esančių žmonių grupių, kurioms priklauso šių darbų, prekių arba paslaugų, kaip sutarties objekto, gavėjai / naudotojai, poreikiams tenkinti“. Todėl reikia pripažinti, kad perkančiosios organizacijos taip pat turi teisę pasirinkti sutarties sudarymo kriterijus, pagrįstus socialinės tvarkos pagrindais, kurie gali būti susiję ne tik su darbų, prekių arba paslaugų naudotojais ar gavėjais, bet ir su kitais asmenimis.
- 86 Antra, Direktyvos 2004/18 53 straipsnio 1 dalies a punktu nustatoma, kad sutarties sudarymo kriterijai turi būti susiję su sutarties dalyku. Šios direktyvos 46 konstatuojamosios dalies trečioje pastraipoje nurodoma, kad „šių kriterijų nustatymas priklauso nuo sutarties objekto, kadangi jie turėtų padėti įvertinti kiekvieno pasiūlymo įvykdymo lygį sutarties objekto atžvilgiu, kaip yra apibrėžta techninėse specifikacijose, ir nustatyti kiekvieno pasiūlymo kainos ir kokybės santykį“, nes „ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas“ yra tas, „kurio <...> kainos ir kokybės santykis yra geriausias“.
- 87 Trečia, kaip matyti iš šios konstatuojamosios dalies pirmos ir ketvirtos pastraipų, reikalavimas laikytis lygybės, nediskriminavimo ir skaidrumo principų reiškia, kad sutarties sudarymo kriterijai turi būti objektyvūs, o tai užtikrina, jog pasiūlymų palyginimas ir vertinimas vyks objektyviai, taigi veiksmingos konkurencijos sąlygomis. Taip nebūtų kriterijų, kuriais perkančiajai organizacijai suteikiama besąlyginio pasirinkimo laisvė, atveju (dėl ankstesnių, palyginti su Direktyva 2004/18, direktyvų analogiškų nuostatų žr. 2002 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Concordia Bus Finland*, C-513/99, Rink. p. I-7213, 61 punktą ir nurodytą teismo praktiką).
- 88 Galiausiai, ketvirta, kaip pabrėžiama minėtos konstatuojamosios dalies antroje pastraipoje, tais pačiais principais iš perkančiosios organizacijos reikalaujama visose viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūros stadijose užtikrinti vienodo potencialių dalyvių vertinimo ir sutarties sudarymo kriterijų skaidrumo principus; šie kriterijai turi būti suformuluoti taip, kad leistų visiems deramai informuotiems ir įprastai rūpestingiems konkurso dalyviams žinoti tikslią jų apimtį, taigi juos aiškinti vienodai (dėl ankstesnių, palyginti su Direktyva 2004/18, direktyvų analogiškų nuostatų žr., be kita ko, 2003 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *EVN ir Wienstrom*, C-448/01, Rink. p. I-14527, 56–58 punktus).
- 89 Siekiant įvertinti, ar kaltinimas, susijęs su pakankamos sąsajos tarp nagrinėjamo sutarties sudarymo kriterijaus ir pirkimo objekto nebuvimu, yra pagrįstas, reikia, pirma, atsižvelgti į kriterijus, kuriais grindžiami kokybės ženklai EKO ir MAX HAVELAAR. Kaip matyti iš šio sprendimo 34 ir 37 punktų, šiais kriterijais apibūdinami atitinkamai ekologiški ir sąžiningos prekybos produktai. Kalbant apie ekologinį gamybos būdą, įtvirtintą Sąjungos teisės aktais, būtent nagrinėjamu atveju reikšmingu laikotarpiu – Reglamentu Nr. 2092/91, šio reglamento 2 ir 9 konstatuojamosiose dalyse nurodyta, kad šiuo gamybos būdu skatinama aplinkos apsauga, visų pirma dėl to, kad jis apima didelius trąšų ir pesticidų naudojimo apribojimus. Kalbant apie sąžiningą prekybą, iš minėto 37 punkto matyti, kad fondo, kuris suteikia kokybės ženklą MAX HAVELAAR, nustatytais kriterijais siekiama sudaryti palankias sąlygas smulkiesiems besivystančių šalių gamintojams, palaikant su jais komercinius santykius, kuriuose atsižvelgiama į šių gamintojų realius poreikius, o ne tik rinkos dėsnius. Iš šių nuorodų matyti, kad nagrinėjamas sutarties sudarymo kriterijus susijęs su aplinkosaugos ir socialinėmis charakteristikomis, kurias apima Direktyvos 2004/18 53 straipsnio 1 dalies a punktas.
- 90 Antra, reikia konstatuoti, kad, remiantis konkurso specifikacijų 1.4 skyriuje pateiktu pirkimo aprašymu, šis pirkimas visų pirma susijęs su kavos, arbatos ir kitų ingredientų, reikalingų gaminti automatuose esančius gėrimus, tiekimu. Be to, iš to, kaip suformuluotas nagrinėjamas sutarties sudarymo kriterijus, matyti, kad jis skirtas tik pagal šį pirkimą tiekiniams ingredientams, visiškai neužsimenant apie bendrąją dalyvių vykdomą pirkimų politiką. Todėl šie kriterijai susiję su produktais, kurių tiekimas buvo minėto pirkimo objekto dalis.

- 91 Galiausiai, kaip matyti iš generalinės advokatės išvados 110 punkto, nereikalaujama, kad sutarties sudarymo kriterijus būtų susijęs su vidine produkto charakteristika, t. y. elementu, kuris materialine prasme „įsikūnija“ šiame produkte. Minėto Sprendimo *EVN ir Wienstrom* 34 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad Sąjungos teisės aktai viešųjų pirkimų srityje nedraudžia to, jog vykdant pirkimą elektros energijai tiekti perkančioji organizacija nustato sutarties sudarymo kriterijų, kuriuo reikalaujama, kad elektros energija būtų pagaminta iš atsinaujinančių energijos šaltinių. Todėl iš esmės niekas nedraudžia, kad tokia kriterijuje būtų nurodyta, jog tai turi būti sąžiningos prekybos produktas.
- 92 Taigi konstatuotina, kad aptariamas sutarties sudarymo kriterijus su atitinkamu pirkimo objektu turi sąsają, kurios reikalaujama pagal Direktyvos 2004/18 53 straipsnio 1 dalies a punktą, dėl to Komisijos šiuo klausimu pateiktas kaltinimas yra nepagrįstas.
- 93 Kalbant apie kaltinimą, susijusį su tuo, kad Šiaurės Olandijos provincija tam tikrų kokybės ženklų turėjimą padarė sutarties sudarymo kriterijumi, pažymėtina, kad, remiantis konkurso specifikacijų A priedo 35 punktu, perkančioji organizacija buvo numačiusi, jog už tai, kad tiektini ingredientai turės kokybės ženklus EKO ir (arba) MAX HAVELAAR, klasifikuojant konkuruojančius pasiūlymus siekiant sudaryti sutartį bus skiriamas tam tikras balų skaičius. Ši sąlyga turi būti nagrinėjama atsižvelgiant į aiškumo ir objektyvumo reikalavimus, kurie šiuo atžvilgiu taikomi perkančiosioms organizacijoms.
- 94 Kalbant apie specifinį kokybės ženklų naudojimo atvejį, Sąjungos teisės aktų leidėjas pateikė tam tikrų aiškių nuorodų dėl šių reikalavimų apimties atsižvelgiant į technines specifikacijas. Kaip matyti iš šio sprendimo 62–65 punktų, Direktyvos 2004/18 23 straipsnio 3 dalies b punkte pabrėžęs, kad šios specifikacijos turi būti pakankamai tikslios, kad konkurso dalyviai galėtų nustatyti sutarties objektą, o perkančiosios organizacijos galėtų sudaryti sutartį, to paties straipsnio 6 dalyje teisės aktų leidėjas leido perkančiosioms organizacijoms, siekiant nustatyti tam tikras produkto charakteristikas, remtis kriterijais, kuriais grindžiamas kokybės ženklas, o ne paversti ekologinį ženklą technine specifikacija, nes jis gali būti naudojamas tik preziumuojant, kad jį turintys produktai atitinka taip nustatytas charakteristikas; be to, aiškiai paliekama galimybė pateikti bet kurią kitą tinkamą įrodinėjimo priemonę.
- 95 Priešingai, nei teigia Nyderlandų Karalystė, nėra jokie pagrindai manyti, kad lygybės, nediskriminavimo ir skaidrumo principai sukelia skirtingas pasekmes, kai kalbama apie sutarties sudarymo kriterijus, kurie taip pat yra esminės viešojo pirkimo sąlygos, nes jie bus lemiami išsirenkant pasiūlymą iš tų, kurie atitinka perkančiosios organizacijos techninėse specifikacijose suformuluotus reikalavimus.
- 96 Dėl vėliau informacinio pranešimo 12 punkte pateikto patikslinimo, kad nuoroda į kokybės ženklus EKO ir MAX HAVELAAR apima ir lygiaverčius prekių ženklus, be to, kas buvo nurodyta šio sprendimo 54–56 punktuose, reikia pažymėti, jog toks patikslinimas bet kuriuo atveju negali užpildyti spragos, esančios dėl kriterijų, kuriais grindžiami atitinkami kokybės ženklai, paaiškinimo nebuvimo.
- 97 Iš viso to, kas pasakyta, matyti, jog konkurso specifikacijose numačiusi, kad už tai, jog tam tikri tiektini produktai turės atitinkamus kokybės ženklus, pasirenkant ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą bus skiriamas tam tikras balų skaičius, tačiau nenurodžiusi kriterijų, kuriais grindžiami šie kokybės ženklai, ir neleidusi bet kuriomis tinkamomis priemonėmis įrodyti to, kad produktas atitinka šiuos kriterijus, Šiaurės Olandijos provincija nustatė sutarties sudarymo kriterijų, kuris yra nesuderinamas su Direktyvos 2004/18 53 straipsnio 1 dalies a punktu. Todėl šiuo atžvilgiu trečiasis ieškinio pagrindas yra pagrįstas.

D – Dėl ieškinio antrojo pagrindo, grindžiamo Direktyvos 2004/18 2 straipsnio, 44 straipsnio 2 dalies ir 48 straipsnio pažeidimu, kiek tai susiję su reikalavimu laikytis „pirkimų tvarumo“ ir „socialinės įmonių atsakomybės“ kriterijų

- 98 Antrasis ieškinio pagrindas, kurį sudaro trys dalys, susijęs su į konkurso specifikacijų 4.4 skyriaus 4 dalies 2 punktą įrašytu reikalavimu konkurso laimėtoju laikytis „pirkimų tvarumo ir socialinės įmonių atsakomybės kriterijų“, visų pirma prisidedant prie to, kad kavos rinka taptų tvaresnė, o kavos gamyba – atsakinga ekologiniu, socialiniu ir ekonominiu atžvilgiais, nes dalyvių buvo paprašyta nurodyti, kaip jie atitinka šiuos kriterijus.

1. Šalių argumentai

- 99 Šio ieškinio pagrindo pirmoje dalyje Komisija tvirtina, kad aptariamas reikalavimas yra minimalus techninių pajėgumų lygis, prieštaraujantis Direktyvos 2004/18 44 straipsnio 2 daliai ir 48 straipsniui, nes jis nepriklauso pastarajame straipsnyje, kuriame nustatoma uždara sistema, numatytiems kriterijams. Nyderlandų Karalystė pirmiausia tvirtina, kad šis reikalavimas iš tiesų yra šios direktyvos 26 straipsnyje reglamentuota sutarties įvykdymo sąlyga. Be to, ji mano, kad šis reikalavimas, remiantis 48 straipsnio 2 dalies c punktu, kuriame nurodytas prekių tiekėjo arba paslaugų teikėjo naudotos techninės įrangos ir priemonių, siekiant užtikrinti kokybę, taip pat įmonės studijų bei mokslo tyrimų priemonių aprašymas, patenka į minėtu 48 straipsniu nustatytą sistemą. Nyderlandų Karalystės teigimu, dėl to paties reikalavimo dalyviai galėjo įrodyti galintys įvykdyti sutartį ir kartu atitikti griežtus kokybinius kriterijus.
- 100 Šio ieškinio pagrindo antra dalis grindžiama Direktyvos 2004/18 44 straipsnio 2 dalies antros pastraipos pažeidimu ir susijusi su nagrinėjamo reikalavimo ir aptariamo pirkimo objekto sąsajos, bet kuriuo atveju pakankamos, nebuvimu – valstybė narė atsakė tai ginčija, nes, jos manymu, pirkimų tvarumas ir socialinė įmonių atsakomybė yra susiję su sutartimi dėl, be kita ko, ekologiškos ir sąžiningos prekybos kavos ir arbatos tiekimo.
- 101 Šio ieškinio pagrindo trečioje dalyje Komisija tvirtina, kad buvo pažeistas Direktyvos 2004/18 2 straipsnis, nes terminų „pirkimų tvarumas“ ir „socialinė įmonių atsakomybė“ apimtis nėra pakankamai aiški. Nyderlandų Karalystės teigimu, taip nėra, nes visų pirma bet kuris įprastai informuotas verslininkas juos supranta, be to, apie tai internete gausu dokumentų.

2. Teisingumo Teismo vertinimas

a) Dėl atitinkamos konkurso specifikacijų sąlygos kvalifikavimo

- 102 Šalys nesutaria dėl aptariamo reikalavimo, pagal kurį dalyviai turi laikytis „pirkimų tvarumo ir socialinės įmonių atsakomybės“ kriterijų, visų pirma prisidedami prie to, kad kavos rinka taptų tvaresnė, o kavos gamyba – atsakinga ekologiniu, socialiniu ir ekonominiu atžvilgiais, kvalifikavimo. Komisija teigia, kad šis reikalavimas buvo susijęs su bendra dalyvių politika ir dėl to su jų techniniais ir profesiniais pajėgumais, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/18 48 straipsnį. Tačiau, Nyderlandų Karalystės teigimu, šis reikalavimas buvo taikomas nagrinėjamam pirkimui, dėl to tai buvo viena iš sutarties įvykdymo sąlygų, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 26 straipsnį.
- 103 Su pastaruoju teiginiu negalima sutikti. Iš tiesų aptariama sąlyga buvo konkurso specifikacijų 4.4 skyriaus „Tinkamumo reikalavimai (minimalūs reikalavimai)“ 4 dalyje, o tai atitinka terminus, vartojamus, be kita ko, Direktyvos 2004/18 44 straipsnio pavadinime ir 2 dalyje, t. y. dalyje, kurioje daroma nuoroda į šios direktyvos 47 ir 48 straipsnius, pavadintus atitinkamai „Ekonominė ir finansinė padėtis“ ir „Techniniai ir (arba) profesiniai pajėgumai“. Be to, pirmosios trys to paties skyriaus dalys skirtos minimaliems perkančiosios organizacijos nustatytiems reikalavimams dėl apyvartos, profesinės

rizikos dengimo ir dalyvių patirties, t. y. minėtuose 47 ir 48 straipsniuose aiškiai numatytiems dalykams. Be to, „tinkamumo reikalavimai“ įžanginėje konkurso specifikacijų dalyje buvo apibrėžti kaip reikalavimai, išreikšti arba kaip neleidimo dalyvauti viešajame pirkime pagrindai, arba kaip minimalūs reikalavimai, kuriuos dalyvis privalo atitikti tam, kad jo pasiūlymas būtų nagrinėjamas, todėl atrodo, kad jie yra atskirti nuo paties pasiūlymo. Galiausiai nagrinėjamas reikalavimas buvo suformuluotas bendrai, o ne konkrečiai susietas su nagrinėjamu pirkimu.

104 Iš šių svarstymų matyti, kad potencialūs dalyviai negalėjo laikyti šio reikalavimo kitokiu nei susijusiu su perkančiosios organizacijos reikalaujamu minimaliu profesinių pajėgumų lygiu, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/18 44 straipsnio 2 dalį ir 48 straipsnį. Todėl minėto reikalavimo teisėtumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į šias nuostatas.

b) Dėl tariamo Direktyvos 2004/18 44 straipsnio 2 dalies ir 48 straipsnio pažeidimo

105 Kaip matyti iš Direktyvos 2004/18 48 straipsnio 1 ir 6 dalių, šiame straipsnyje pateikiamas baigtinis sąrašas elementų, kuriais remdamasi perkančioji organizacija gali įvertinti ir patikrinti techninius ir profesinius dalyvių pajėgumus. Be to, nors šios direktyvos 44 straipsnio 2 dalimi perkančiajai organizacijai leidžiama nustatyti minimalius pajėgumo reikalavimus, kuriuos dalyvis turi atitikti tam, kad jo pasiūlymas būtų svarstomas priimant sprendimą dėl sutarties sudarymo, šie reikalavimai, kiek jie susiję su techniniais ir profesiniais pajėgumais, remiantis minėtos dalies pirma pastraipa, gali būti nustatyti tik nurodant minėtame 48 straipsnyje išvardytus elementus.

106 Priešingai, nei teigia Nyderlandų Karalystė, „pirkimų tvarumo ir socialinės įmonių atsakomybės kriterijų“ laikymosi reikalavimas nesusijęs nė su vienu iš šių elementų.

107 Visų pirma pagal šį reikalavimą prašoma informacija, t. y. reikalavimas nurodyti, „[kaip dalyvis] laikysis pirkimų tvarumo ir socialinės įmonių atsakomybės kriterijų [ir] prisidės prie kavos rinkos tvarumo gerinimo ir aplinkos, socialiniu bei ekonominiu požiūriais atsakingos kavos gamybos“, negali būti prilygintas „prekių tiekėjo naudotos techninės įrangos ir priemonių, siekiant užtikrinti kokybę, taip pat įmonės studijų bei mokslo tyrimų priemonių aprašymui“, nurodytam Direktyvos 2004/18 48 straipsnio 2 dalies c punkte. Iš tiesų terminas „kokybė“, vartojamas ne tik šioje nuostatoje, bet ir tos pačios dalies b, d ir j punktuose, taikant minėtą 48 straipsnį turi būti suprantamas kaip paslaugų arba prekių, panašių į paslaugas arba prekes, kurios yra nagrinėjamo pirkimo objektas, techninė kokybė, ir perkančioji organizacija turi teisę reikalauti iš dalyvių, kad jie informuotų apie tai, kiek jie pagal minėtus punktus kontroliuoja ir užtikrina šių paslaugų ir prekių kokybę.

108 Iš šių svarstymų matyti, kad nustačiusi sąlygą, pagal kurią dalyviai turi laikytis pirkimų tvarumo ir socialinės įmonių atsakomybės kriterijų bei nurodyti, kaip jie šių kriterijų laikosi ir prisideda prie to, kad kavos rinka taptų tvaresnė, o kavos gamyba – atsakinga ekologiniu, socialiniu ir ekonominiu atžvilgiais, kaip vieną iš konkurso specifikacijose nurodytų tinkamumo ir minimalių pajėgumų reikalavimų, Šiaurės Olandijos provincija nustatė minimalų techninio pajėgumo reikalavimą, kuris yra neleistinas pagal Direktyvos 2004/18 44 straipsnio 2 dalį ir 48 straipsnį. Todėl ieškinio antrojo pagrindo pirma dalis yra pagrįsta.

c) Dėl tariamo Direktyvos 2004/18 2 straipsnio pažeidimo

109 Skaidrumo principas reikalauja, kad visos sutarties sudarymo procedūros sąlygos skelbime apie pirkimą arba konkurso specifikacijose būtų suformuluotos aiškiai, tiksliai ir vienareikšmiškai tam, kad, viena vertus, leistų visiems deramai informuotiems ir įprastai rūpestingiems dalyviams suprasti tikslų jų apimtį ir vienodai jas aiškinti, ir, kita vertus, leistų perkančiajai organizacijai veiksmingai patikrinti, ar dalyvių pasiūlymai atitinka nagrinėjamo pirkimo kriterijus (žr., be kita ko, 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimą *Komisija prieš CAS Succhi di Frutta*, C-496/99 P, Rink. p. I-3801).

- 110 Kaip generalinė advokatė pažymėjo savo išvados 146 punkte, konstatuotina, kad reikalavimai, susiję su „pirkimų tvarumo ir socialinės įmonių atsakomybės kriterijų“ laikymusi ir su pareiga „prisidėti prie to, kad kavos rinka taptų tvaresnė, o kavos gamyba – atsakinga ekologiniu, socialiniu ir ekonominiu atžvilgiais“, nėra tokie aiškūs, tikslūs ir vienareikšmiai, kad bet kuris deramai informuotas ir įprastai rūpestingas dalyvis užtikrintai ir išsamiai galėtų žinoti, kokie yra kriterijai, kuriuos apima šie reikalavimai. Taip pat ir *a fortiori* yra dalyviams adresuoto prašymo savo pasiūlyme nurodyti, „kaip [jie] laikysis“ minėtų kriterijų arba „kaip [jie] prisidės“ prie perkančiosios organizacijos nustatytų tikslų dėl pirkimo ir kavos gamybos, nesuteikiant tikslių duomenų apie tai, kokią informaciją jie turi pateikti, atveju.
- 111 Todėl nagrinėjamosiose konkurso specifikacijose dalyviams nustačiusi pareigą laikytis „pirkimų tvarumo ir socialinės įmonių atsakomybės kriterijų“, „prisidėti prie to, kad kavos rinka taptų tvaresnė, o kavos gamyba – atsakinga ekologiniu, socialiniu ir ekonominiu atžvilgiais“, ir savo pasiūlyme nurodyti, „kaip [jie] laikysis“ minėtų kriterijų arba „kaip [jie] prisidės“ prie perkančiosios organizacijos nustatytų tikslų dėl pirkimo ir kavos gamybos, Šiaurės Olandijos provincija nustatė sąlygą, kuria nesilaikoma Direktyvos 2004/18 2 straipsnyje numatyto skaidrumo įsipareigojimo.
- 112 Todėl iš viso to, kas pasakyta, matyti, kad dėl to, jog vykdydama kavos automatų tiekimo ir aptarnavimo viešąjį pirkimą, skelbime, kuris buvo publikuotas 2008 m. rugpjūčio 16 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, Šiaurės Olandijos provincija:
- reikalaujama, jog tam tikri tiekiami produktai turėtų atitinkamą ekologinį ženklą, o ne naudodama detalias specifikacijas nustatė techninę specifikaciją, kuri yra nesuderinama su Direktyvos 2004/18 23 straipsnio 6 dalimi,
 - numačiusi, kad už tai, jog tam tikri tiekiami produktai turės atitinkamus kokybės ženklus, pasirenkant ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą bus skiriamas tam tikras balų skaičius, tačiau nenurodžiusi kriterijų, kuriais grindžiami šie kokybės ženklai, ir to, kad produktas atitinka šiuos kriterijus, neleidusi įrodyti bet kuriomis tinkamomis priemonėmis, nustatė sutarties sudarymo kriterijus, kurie yra nesuderinami su šios direktyvos 53 straipsnio 1 dalies a punktu,
 - nustačiusi sąlygą, pagal kurią dalyviai turi laikytis „pirkimų tvarumo ir socialinės įmonių atsakomybės kriterijų“ bei nurodyti, kaip jie šių kriterijų laikosi ir „prisideda prie to, kad kavos rinka taptų tvaresnė, o kavos gamyba – atsakinga ekologiniu, socialiniu ir ekonominiu atžvilgiais“, nustatė minimalų techninio pajėgumo reikalavimą, kuris yra neleistinas pagal minėtos direktyvos 44 straipsnio 2 dalį ir 48 straipsnį, kaip vieną iš konkurso specifikacijose nurodytų tinkamumo ir minimalių pajėgumų reikalavimų, ir
 - nustačiusi reikalavimą, kad dalyviai turi laikytis „pirkimų tvarumo ir socialinės įmonių atsakomybės kriterijų“ ir nurodyti, kaip jie laikysis šių kriterijų ir „prisidės prie to, kad kavos rinka taptų tvaresnė, o kavos gamyba – atsakinga ekologiniu, socialiniu ir ekonominiu atžvilgiais“, nustatė sąlygą, prieštaraujančią tos pačios direktyvos 2 straipsnyje numatytam skaidrumo įsipareigojimui,
- Nyderlandų Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal minėtas nuostatas. Iš tų pačių svarstymų matyti, kad likusi ieškinio dalis turi būti atmesta.

V – Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 113 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas, o Nyderlandų Karalystė iš esmės pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. Dėl to, jog vykdydama kavos automatų tiekimo ir aptarnavimo viešąjį pirkimą, skelbime, kuris buvo publikuotas 2008 m. rugpjūčio 16 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, Šiaurės Olandijos provincija:
 - reikalaujama, jog tam tikri tiektini produktai turėtų atitinkamą ekologinį ženklą, o ne naudodama detalias specifikacijas, nustatė techninę specifikaciją, kuri yra nesuderinama su 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo, iš dalies pakeistos 2007 m. gruodžio 4 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1422/2007, 23 straipsnio 6 dalimi,
 - numačiusi, kad už tai, jog tam tikri tiektini produktai turės atitinkamus kokybės ženklus, pasirenkant ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą bus skiriamas tam tikras balų skaičius, tačiau nenurodžiusi kriterijų, kuriais grindžiami šie kokybės ženklai, ir neleidusi bet kuriomis tinkamomis priemonėmis įrodyti to, kad produktas atitinka šiuos kriterijus, nustatė sutarties sudarymo kriterijus, kurie yra nesuderinami su šios direktyvos 53 straipsnio 1 dalies a punktu,
 - nustačiusi sąlygą, pagal kurią dalyviai turi laikytis „pirkimų tvarumo ir socialinės įmonių atsakomybės kriterijų“ bei nurodyti, kaip jie šių kriterijų laikosi ir „prisideda prie to, kad kavos rinka taptų tvaresnė, o kavos gamyba – atsakinga ekologiniu, socialiniu ir ekonominiu atžvilgiais“, nustatė minimalų techninio pajėgumo reikalavimą, kuris yra neleistinas pagal tos pačios direktyvos 44 straipsnio 2 dalį ir 48 straipsnį, kaip vieną iš vykdant minėtą pirkimą taikytose konkurso specifikacijose nurodytų tinkamumo ir minimalių pajėgumų reikalavimų, ir
 - nustačiusi reikalavimą, kad dalyviai turi laikytis „pirkimų tvarumo ir socialinės įmonių atsakomybės kriterijų“ ir nurodyti, kaip jie laikysis šių kriterijų ir „prisidės prie to, kad kavos rinka taptų tvaresnė, o kavos gamyba – atsakinga ekologiniu, socialiniu ir ekonominiu atžvilgiais“, nustatė sąlygą, prieštaraujančią tos pačios direktyvos 2 straipsnyje numatytam skaidrumo įsipareigojimui,
 - Nyderlandų Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal minėtas nuostatas.
2. Atmesti likusią ieškinio dalį.
3. Priteisti iš Nyderlandų Karalystės bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.